

Mevrouw dr. J. Bussemaker
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

14 april 2014
Kenmerk: the-2012.06659/6

Betreft: nadere toelichting beoordeling subsidieaanvraag Kwatta

Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 5 maart 2014 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) uitspraak gedaan in het hoger beroep dat Stichting Theatergroep Kwatta (hierna: Kwatta) had ingediend. Naar aanleiding hiervan verzoekt u de raad een nadere toelichting te geven op zijn advies uit 2012 over de subsidieaanvraag van Kwatta. U vraagt daarbij om specifiek in te gaan op twee zaken die in de overwegingen van de Afdeling naar voren zijn gekomen.

Ten eerste betreft dat de spreiding van de acht jeugdtheatergezelschappen over drie grote gemeenten en vier regio's. Ten tweede vraagt u een nadere toelichting op de beoordeling van de verschillende criteria en de weging die de raad heeft gemaakt tussen de subsidieaanvragen van Kwatta en Stichting Jeugdtheater Sonnevank (hierna: Sonnevank).

Spreiding

De raad heeft in zijn advies de regionale spreiding van het jeugdtheater ingevuld naar analogie van de spreiding van de algemene theatergezelschappen over de drie grote gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam, en de regio's Noord, Midden, Oost en Zuid. Met betrekking tot de algemene theatergezelschappen is in artikel 3.9, tweede lid van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid, bij de verdeling rekening gehouden met de spreiding over kernpunten. Op grond van artikel 3.1 van deze regeling zijn er acht kernpunten. Deze kernpunten zijn – zoals u in uw tabel laat zien – over zeven gebieden gespreid.

In de regio's Noord, Midden en Oost is er één kernpunt; in regio Zuid zijn er twee kernpunten, namelijk één in Noord-Brabant en één in Limburg. De raad heeft daarom geadviseerd twee jeugdtheatergezelschappen in de regio Zuid tot de culturele basisinfrastructuur 2013 -2016 toe te laten.

Aangezien Kwatta en Sonnevanck beide in regio Oost hun standplaats hebben, waar slechts één kernpunt is, heeft de raad tussen deze jeugdtheatergezelschappen een keuze gemaakt.

De raad is van mening dat hij, door de spreiding van jeugdtheatergezelschappen naar analogie van de spreiding van algemene theatergezelschappen te baseren op een verdeling over de vier regio's en de kernpunten, optimaal invulling heeft gegeven aan het criterium van de regionale spreiding.

Beoordeling van criteria en weging tussen Kwatta en Sonnevanck

De raad heeft in *Slagen in Cultuur* de aanvragen van Kwatta en Sonnevanck beoordeeld en de uitkomsten tegen elkaar afgewogen. Op basis daarvan heeft de raad geadviseerd Sonnevanck op te nemen in de culturele basisinfrastructuur 2013 - 2016. Hieronder volgt een nadere toelichting op die afweging van de raad uit mei 2012. De raad gaat daarbij uit van de stand der dingen die op het moment van de aanvraag bekend was. Ontwikkelingen die zich daarna bij de instellingen hebben voorgedaan, zijn niet betrokken in het voorliggende advies.

Het oordeel over de instellingen is, zoals de toenmalige bewindspersoon in zijn adviesaanvraag heeft verzocht, gebaseerd op de subsidieaanvragen die zij hebben ingediend (zie: *Slagen in Cultuur*, p11; *Slagen in Cultuur 2*, p.17). Voor de beoordeling van het realiteitsgehalte ervan is het functioneren van de instelling in voorgaande jaren meegenomen. De raad heeft vooral gebruikgemaakt van de gegevens van 2009 en 2010 (*Slagen in Cultuur*, p. 11, noot 5). Voor de beoordelingscriteria 'publieksbereik' en 'eigen inkomsten' gebruikt de raad in onderstaande afweging ook gegevens van 2011. Op elk beoordelingscriterium zal de afweging tussen beide instellingen gemaakt worden. Daarbij worden oordelen uit de oorspronkelijke adviezen verder toegelicht en tegen elkaar afgezet.

Kwaliteit

De raad is van mening dat Sonnevanck voor de periode 2013-2016 betere artistieke plannen heeft ontwikkeld dan Kwatta, en deze beter heeft toegelicht. Ook ligt er aan deze plannen een meer uitgesproken en beter uitgewerkte visie ten grondslag.

Sonnevanck kiest expliciet voor een afgebakende koers door zich geheel te richten op muziektheater. Hij formuleert prikkelende plannen voor de producties die hij de komende periode wil ontwikkelen. Daarbij zet de instelling duidelijk uiteen voor welke leeftijdsgroepen die producties gemaakt zijn en wat er voor die groepen interessant aan is.

Sonnevanck coproduceert met een aantal partners dat de artistieke slagkracht en het publieksbereik kan vergroten, namelijk de Nederlandse Reisopera, het Nederlands Symfonie Orkest en Toneelgroep Oostpool. Door de samenwerking met laatstgenoemde instelling wordt ook specifiek de

leeftijdsgroep 15+ met een maatgerichte productie bediend. Sonnevanck heeft de laatste jaren zijn artistieke kern uitgebreid met een aantal aansprekende talenten, dat zich volgens de plannen bij de instelling verder kan ontwikkelen.

De raad plaatste voorheen kritische kanttekeningen bij de artistieke kwaliteit van Sonnevanck. Maar het gezelschap heeft door de prikkelende plannen, de nieuwe partners en de artistieke verbreding het vertrouwen van de raad herwonnen.

Het activiteitenplan van Kwatta steekt hier flets bij af. Nieuwe plannen worden summier toegelicht, vaak alleen op basis van de coproducent of de podia (zoals openluchtheaters en festivals) waar de voorstellingen te zien zijn. Een verdere uitwerking, zoals een titel, thema of leeftijdsgroep, wordt niet gegeven. De instelling vervolgt de samenwerking met een aantal solide partners, waaronder Het Gelders Orkest, Museum Het Valkhof en het Kröller-Müller Museum, en start een nieuwe samenwerking met Theater Gnaffel. Maar ook hier blijven de plannen meestal vaag. Het idee om theater voor kinderen van twee jaar te produceren vindt de raad interessant, maar een visie en nadere invulling ontbreken. Het heeft in deze vorm het karakter van een proefballonnetje.

Uit het activiteitenplan spreekt ook weinig vernieuwing. Daarin wordt aangekondigd dat twee makers de directeur in het artistieke team gaan versterken, maar los van het regisseren van voorstellingen blijft onduidelijk wat hun rol in het gezelschap is.

De raad is positief over de artistieke kwaliteit die Kwatta de afgelopen jaren in zijn voorstellingen heeft getoond. Maar dat is niet voldoende om de plannen van deze instelling hoger te waarderen dan die van Sonnevanck.

Publieksbereik

De bezoekersaantallen van de vrije en schoolvoorstellingen van Sonnevanck en Kwatta vertoonden de eerste drie jaren van de vorige subsidieperiode grote schommelingen (zie bijlage 1). Sonnevanck trok in 2009, 2010 en 2011 in totaal iets meer bezoekers bij vrije voorstellingen, maar het aantal bezoekers bij schoolvoorstellingen was bij Kwatta 66% hoger ten opzichte van Sonnevanck. Daar staat tegenover dat Kwatta een hogere overheidssubsidie ontving en zodoende over een hoger productiebudget kon beschikken. De subsidie per bezoeker lag bij Sonnevanck (gemiddeld over de jaren 2009-2011) € 7,43 lager dan bij Kwatta.

Volgens de ambities die Kwatta en Sonnevanck hebben geformuleerd, zullen deze aantallen in beide categorieën naar elkaar toe groeien. In hun plannen schetsen de instellingen hoe zij het publieksbereik de komende jaren willen vergroten, onder andere door middel van coproducties met andere instellingen en grote zaalvoorstellingen. Zulke vormen van samenwerking dragen bij aan de positie die Kwatta en Sonnevanck in de eigen stad en regio hebben.

Cultureel ondernemerschap

De financiële situatie van Kwatta is gunstiger dan die van Sonnevanck. Kwatta scoort hoger op de indicatoren die de financiële continuïteit van de instelling waarden: solvabiliteit, liquiditeit en weerstandsvermogen. Het verdienmodel van de instellingen is redelijk robuust, waarbij zij zich geen grote risico's permitteren.

Beide instellingen kunnen door middel van sterke artistieke samenwerkingsverbanden meer voorstellingen spelen, nieuw publiek bereiken en zodoende hopelijk extra inkomsten verwerven.

Sonnevanck heeft met 21,6% over de jaren 2009-2011 een hoger gemiddeld percentage eigen inkomsten dan Kwatta (18,0%).

Educatie

Sonnevanck kiest voor zijn educatiebeleid nadrukkelijk innovatieve vormen, zoals vraaggerichte pakketten die aansluiten bij de kerndoelen in het onderwijs en projecten waarbij bijdragen van leerlingen in de voorstelling worden geïntegreerd. Terecht is de instelling van mening dat het maken van voorstellingen zelf ook educatie is. De raad vindt dat beleid en uitvoering voor een hoge kwaliteit op het gebied van educatie zorgen.

De visie van Kwatta op educatie is minder uitgesproken en het plan getuigt van een minder innovatieve houding. Dat laat onverlet dat Kwatta veel aandacht besteedt aan educatie, goede resultaten boekt en mede dankzij het 'Kwatabonnement' een groot bereik in de regio heeft.

Beide instellingen werken voor hun educatiebeleid samen met hun partners. Dit heeft een positief effect op het bereik en de bestendigheid van de relaties met scholen.

(Inter)nationaal belang

Sonnevanck en Kwatta hebben allebei vooral een regionaal belang; zij voorzien de regio Oost van een kwalitatief hoogstaand jeugdtheateraanbod. Sonnevanck heeft vanwege de sterke nadruk op muziektheater in het landelijk jeugdtheaterbestel iets meer een onderscheidend profiel. Daarnaast gaat Sonnevanck als een van de weinige jeugdtheatergezelschappen een duurzame artistieke relatie aan met een algemeen theatergezelschap, namelijk Toneelgroep Oostpool.

Het internationaal belang van beide instellingen is beperkt. Zowel Sonnevanck als Kwatta heeft bescheiden ambities op dat vlak, die alleen bij Kwatta enig financieel gewin opleveren. In Duitsland worden opnieuw geënceneerde voorstellingen van Sonnevanck gespeeld; in de Verenigde Staten is belangstelling voor het werk van Kwatta.

Talentontwikkeling

Beide instellingen leveren een gevarieerd pakket aan vormen van talentontwikkeling.

Sonnevanck neemt verantwoordelijkheid voor zogenoemde meervoudige talenten vanuit zijn specialisatie als jeugdgezelschap dat zich toelegt op muziektheater. Voor de komende jaren heeft Sonnevanck een aantal aansprekende talenten aan zich verbonden. In samenwerking met een aantal andere instellingen koppelt hij door middel van '2Scoremusictheatre' duo's van schrijvers en componisten aan elkaar. Sonnevanck heeft met het Kameroperahuis meerjarige trajecten voor talentontwikkeling opgezet. Kwatta biedt met Kwattalab jonge makers, schrijvers, en componisten de gelegenheid een voorstelling te maken. Makers die interessant zijn kunnen doorstromen naar een 'Kwattaklasvoorstelling'. Daarnaast organiseert Kwatta workshops voor schrijvers en componisten. De raad is van mening dat de initiatieven van Sonnevanck iets bestendiger zijn vanwege de vele samenwerkingsverbanden en langere lijnen die in het beleid worden uitgezet.

Samenvattend krijgt de subsidieaanvraag van Sonnevanck voor wat betreft het criterium kwaliteit een betere beoordeling dan Kwatta. Met betrekking tot het publieksbereik is het beeld genuanceerd. Kwatta heeft tussen 2009 en 2011 meer bezoekers bij schoolvoorstellingen getrokken, maar de subsidie per bezoeker is hoger dan bij Sonnevanck. Op het gebied van cultureel ondernemerschap, (inter)nationaal belang, educatie en talentontwikkeling lopen de oordelen van de raad over de twee instellingen niet erg uiteen. Er is, kortom, geen enkel criterium waarbij de raad Kwatta significant hoger waardeert dan Sonnevanck, terwijl hij Sonnevanck wel substantieel hoger waardeert op het criterium kwaliteit. Bovenstaande toelichting bekrachtigt daarom nogmaals het advies van de raad om Sonnevanck op te nemen in de culturele basisinfrastructuur 2013-2016.

Met vriendelijke groeten,

Joop J. Daalmeijer
Voorzitter

Jeroen A. Bartelse
Algemeen Secretaris

Bijlage 1: publieksbereik en eigen inkomsten Kwatta en Sonnevanck 2009-2011

Bijlage bij advies nadere toelichting beoordeling subsidieaanvraag Kwatta
Raad voor Cultuur, 14 april 2014

bezoeken vrij (2009-2011)

Sonnevanck	24.386
Kwatta	24.279

bezoeken school (2009-2011)

Sonnevanck	28.477
Kwatta	47.406

totaal bezoek (2009-2011)

Sonnevanck	52.863
Kwatta	71.685

tot. subsidie (2009-2011)

Sonnevanck	1.990.952
Kwatta	3.232.124

subs/ bezoek totaal 2009-2011

Sonnevanck	37,66
Kwatta	45,09

% eigen inkomsten 2009-2011

Sonnevanck	21,6
Kwatta	18,0

Bron: Cultuur in cijfers 2013, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen